

Noëlle Michel

Schaduwen van morgen

*Uit het Frans vertaald door Nathalie Tabury
en Ghislaine van Drunen*

ROMAN

T
Z
A
R
A

Er is geen 'onbeschaafde' geschiedenis die losstaat van wie we tegenwoordig zijn. Onze eigen geschiedenis en de sociale context waarin we leven, beïnvloeden en sturen zelfs onze lezing ervan. De echte vraag is: hoe aanvaarden we dat er meerdere mensensoorten hebben bestaan?

— Marylène Patou-Mathis,
Neanderthal. Une autre humanité

Via ons kan het universum zichzelf beter leren kennen.
Ergens diep vanbinnen weten we waar we vandaan komen.
We streven ernaar om daarheen terug te keren. En dat
kunnen we omdat de kosmos ook in ons zit. Wij bestaan
uit sterrenstof.

— Carl Sagan

Er bestaat een besloten, dierbare plek waar je niet langer alleen bent, waar je samensmelt tot één geheel. De verschillen vallen weg, het anders-zijn verdwijnt en de grenzen vervagen. Het individu gaat op in het geheel, het lichaam lost op in de ruimte en zijn stoffelijk omhulsel zit vol gaten. Ze wordt zich bewust van haar poreusheid, ze is geen ondoordringbaar wezen dat losstaat van de wereld, ze is een hoopje stof waar de leegte doorheen loopt, een stroom, een stroom die samenvloeit met andere stromen – water, wind, warmte, de adem van de een die zich mengt met de adem van de ander, de ene huid tegen de andere huid gedrukt.

Zal ze ooit kunnen terugkeren naar deze plek waarvan ze het bestaan vermoedt, zonder er woorden voor te hebben? Die gedachten schieten door haar hoofd terwijl ze staat te wachten. De jongeman glimlacht, alsof hij haar wil geruststellen, en lacht daarbij zijn rij te kleine, te witte tanden bloot. Ze raakt er nooit op uitgekeken. Het lijken wel sneeuwparels, herinneringen aan haar verloren geluk – maar ze recht haar rug al, haar zintuigen staan op scherp.

‘Daar komen ze!’

‘...Ik hoor niets.’

Ze glimlacht. Hij ziet en hoort maar half zo goed als zij, en zijn reukvermogen is nog beperkter. Komt het omdat ze fysiek zo verschillend zijn? Hij is veel slanker, bleker, spichtiger,

net als die andere vreemde mensen. Het lijkt alsof een godin hun hoofd in haar linkerhand heeft genomen, hun voeten in de rechterhand, en eraan heeft getrokken om hen langer te maken.

‘Kom,’ fluistert ze.

Ze springt van de rotsen af.

‘Deze kant op.’

Ze rent over de stoffige grond, met hem achter haar aan. In een opwelling blijft ze staan voor de wandschildering die verlicht wordt door de flakkerende gloed van een toorts in een rotsspleet, en bukt zich om de lindehouten kroes vol roodkleurige modder op te pakken. Ze hebben haast, maar ze wil hier en nu een laatste spoor achterlaten van hun ontmoeting, hun aanwezigheid, als een afscheid van de grot, van haar wereld die op het punt staat te verdwijnen. Ze doopt haar rechterhand snel in de dikke vloeistof en drukt haar handpalm met gespreide vingers tegen de rotswand. Wanneer ze haar hand weghaalt, blijft de donkerrode afdruk achter, die bijna onwerkelijk lijkt in het licht van de dansende vlam. Zwijgend reikt ze hem de kroes aan. Hij doopt zijn hand er aarzelend in en legt die ook op de rotswand, zodat de afdruk van zijn slanke vingers zich met de hare vermengt. De vrouw streelt zijn wang, laat een zacht okerkleurige veeg achter op zijn huid, en holt dan verder. Hij sluipt tussen de rotsblokken door, beklimt ze hier en daar. De gloed van de fakkel is al snel niet meer dan een verre herinnering.

Ze laat zijn hand niet los: zij kent de hoeken en gaten van de grot, zij vindt makkelijk de weg dankzij de rotswand en de gedempte echo van hun voetstappen die door de ruimte weerkaatst, maar ze weet dat de jongeman zonder haar verloren is. Ze glippen door het duister. De vrouw heeft vaag het gevoel dat haar leven hier zou kunnen eindigen: zij en hij samen, in het pikdonker. Ze voelt geen greintje angst. Nog niet. De weg naar buiten is veel langer aan deze kant. Hij

kreunt en houdt haar tegen: hij heeft zijn huid geschaafd aan de ruwe rotswand. Niets ernstigs. Ze lopen door. Het voelt alsof ze steeds dieper in de schoot van de Aarde dringen. De lucht is hier koeler, de duisternis dichter, de gang smaller. De vrouw aarzelt. Zij is vertrouwd met de vormen van de rotsen, de scherpe bochten. Ze snuift de te koude lucht van de grot op. Droomt ze? Komt het door de angst die haar nu bekruipt en haar ademhaling belemmert, of heeft ze wel degelijk die ijle, tegennatuurlijke stank van het bovennatuurlijke, gruwelijke Beest geroken? Haar hand knijpt in die van haar metgezel.

‘Wat is er? Waarom stop je? Zijn we verdwaald?’ fluistert hij met een bange zucht.

Ze legt haar vingers op zijn lippen, als teken dat hij stil moet zijn. In het aardedonker blijven ze een paar tellen als versteend staan. Ze horen hun achtervolgers niet. Ondanks de totale duisternis dwingt ze zichzelf om haar ogen te sluiten. Ze stelt elk deeltje van haar opgespannen lichaam open voor de geuren en geluiden om hen heen. Zweetdruppels parelen op haar slapen. De adem van het duister glijdt langs haar gezicht als de koude, bedompte lucht van een graf. Die verdikt zich tot een sterkere wolk die langs hen heen strijkt, hen streeft. Een weezinwekkende, ziekelijke, dodelijke wolk. Ze houdt haar adem in. Is dit het einde? Is het Beest voor hen gekomen? De vrouw steekt haar vingers in de buidel die aan haar lendendoek is vastgebonden en wrijft over de amulet van het Beest alsof ze zijn aanwezigheid wil afweren, dit gekke grijze, glanzende kruisje waarop een beeldje is vastgenageld in de vorm van een vreemd mens. De man en de vrouw staan nu samen te hijgen. Ze knijpen elkaars hand fijn, verloren in het donker, en klampen zich vast aan het laatste wat hen verbindt met de mensheid, met het leven.

Het steentijdperk

Vurige Maan

Ze zit in kleermakerszit op de zanderige grond en gaat helemaal op in haar werk. Hun laatste jacht was geslaagd: met haar werpspies heeft ze een hert gedood. Een echt buitenkansje, want er zijn niet zoveel herten en ze leveren veel meer op dan een simpele reebok: een grotere hoeveelheid vlees natuurlijk, waarvan een deel al werd gerookt en nu aan het drogen is, een stevige huid die toch zacht genoeg is om te bewerken, een prachtig gewei en mooie, grote botten waarvan je allerlei werktuigen en sieraden kunt maken. Als je een dier hebt gedood, is het traditie in de clan dat je een bot mag kiezen om ervan te maken wat je wilt. Daarna wordt een deel van de botten onder de anderen verdeeld om er werktuigen van te maken, terwijl de rest met grote stenen wordt opengebroken om het kostbare merg eruit te halen.

De winter loopt ten einde, maar die is niet erg streng geweest, dus iedereen heeft zonder al te veel problemen zijn honger kunnen stillen. Zelfs de zwaksten van de groep hoefden hun lichaam maar een paar dagen met vet in te smeren tegen de kou.

Vurige Maan kijkt even op uit haar gemijmer om de sierlijke vlucht van de libellen iets verderop te volgen. Dan begint ze het bot af te krabben dat ze uit het dier heeft losgesneden met haar favoriete vuurstenen mes, dat ze altijd bij zich heeft. Het is gemaakt door haar geliefde Driftsneeuw, die haar veel te vroeg is ontvallen. Het mes is altijd van Vurige Maan geweest, ze heeft het nooit over haar hart verkregen om het weg te doen. Zodra de randen wat bot worden, slijpt ze het door schilfer na schilfer eraf te slaan, waardoor het alsmaar dunner wordt en steeds meer op een broos, licht blaadje gaat lijken. Vurige Maan ziet nu al op tegen het moment waarop het uiteindelijk zal breken.

Nadat ze alle stukjes vlees van het bot heeft gekrabd en het merg eruit heeft geschraapt, begint ze het oppervlak te bewerken om er gaten in te maken. Dit werkje duurt lang, maar tijd heeft ze genoeg. Ze kan gewoon niet wachten om erop te spelen. Wanneer de adem van de godinnen door de fluit stroomt, lopen de rillingen over haar lichte huid, die gebruind is door de zon en de wind, en rollen de tranen over haar wangen – het is een schrale troost om dit melodieuze lied te horen opstijgen naar de hemelboog en misschien ook naar de herinnering aan degenen die ze heeft verloren.

Naast haar zit Sneeuw de huid van een damhert te naaien die al gekauwd en behandeld is. Steek na steek laat ze haar benen naald door het leer glijden om er een lendendoek van te maken. Moeder en dochter wisselen weinig woorden. De dochter neuriet een melancholisch deuntje dat wervelend opwaait, als dorre bladeren voortgejaagd door de koude wind van deze laatste winterdagen, waarna het licht en vluchtig opnieuw neerduart. De geruststellende aanwezigheid van Sneeuw en haar zachte, hese stem sussen Vurige Maan. Plotse-ling rukt een hoop rumoer haar uit haar gemijmer: de kleine Sterrenregen, nu zes of zeven winters oud, komt aanrennen. Haar opgewonden kreten verbreken brusks de vreedzame rust die in het kamp hing. Achter haar lopen enkele jongeren, aangevoerd door Azuur en Zomerbui; ze zijn terug van de jacht en zwaaien met twee konijnen en een patrijs. Vurige Maan kijkt nieuwsgierig op: de gewoonlijk eerder zwijgzame Azuur lijkt ook opgewonden. Zelfs zijn doordringende blauwe ogen, die normaal zo koud lijken, glinsteren nu koortsachtig.

‘Hé, luister eens allemaal! Ik heb groot nieuws!’

De clanleden stoppen met hun bezigheden. De kinderen rennen naar de jongen toe, terwijl Sterrenregen als een uitgelaten, jonge ree om hem heen dartelt.

‘We hebben de eerste koekoek horen roepen! Het is zover! Het is lente!’

Oorspronkelijke titel: *Demain les ombres*
Noëlle Michel
© Le bruit du monde, 2023

© 2024 Uitgeverij TZARA / Standaard Uitgeverij nv
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en
Nathalie Tabury & Ghislaine van Drunen

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk oktober 2024

Ontwerp omslag en binnenwerk: Herman Houbrechts
Opmaak binnenwerk: www.intertext.be
Auteursfoto: Anke Hollevoet

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op
welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

ISBN 978 90 223 4090 5
D/2024/0034/332
NUR 302